

Juryrapport

Vierde Movisie Participatieprijs

“Deskundig door ervaring”

Movisie: kennis en aanpak van sociale vraagstukken

Movisie werkt aan een veerkrachtige samenleving

Movisie staat voor een maatschappij waar iedereen op een gelijkwaardige manier kan deelnemen. Waar we elkaar aanspreken op mogelijkheden en niet op beperkingen. Om dat te bereiken zet ons team van betrokken, alerte en inventieve professionals zich in voor een inclusieve samenleving waar burgers kansen krijgen en er ruimte is voor ieders behoeften, kwaliteiten en vaardigheden.

Kennis en advies met impact

Als kennisinstituut en adviesbureau voor de aanpak van sociale vraagstukken versterken we professionals, gemeenten, cliënten en burgers om het sociale domein optimaal vorm te geven en kansen te bieden aan mensen om te participeren. Tegelijkertijd verrijken ze ook ons met hun kennis en ervaringen, want kennis maken doe je in verbinding met elkaar! Zo verzamelen, ontwikkelen, valideren en verspreiden we toepasbare kennis en geven we advies met een scherpe focus op wat de samenleving van ons vraagt. We zetten ons actief in voor een resultaatgerichte aanpak. Want alleen als ons werk iets teweeg brengt bij mensen heeft het impact en betekenis in de praktijk.

Vijf actuele thema's

Onze activiteiten zijn georganiseerd rond vijf actuele thema's: Effectiviteit en vakmanschap, Inclusie en diversiteit, Huiselijk en seksueel geweld, Actief burgerschap en Sociale zorg.

Kijk voor meer informatie op www.movisie.nl.

Auteur: Jelle Guijt, projectmedewerker Movisie Participatieprijs, afdeling Sociale Zorg

Utrecht, 15 april 2016

Juryrapport Movisie Participatieprijs 2015-2016

Thema

Binnen de geestelijke gezondheidszorg en de verslavingszorg wordt ervaringsdeskundigheid al langere tijd ingezet, en met succes. In andere sectoren, zoals de ouderenzorg, jeugdzorg en op het terrein van de Wmo, gebeurt dit nu mondjesmaat. Werken vanuit de wensen, eigen kracht en mogelijkheden blijkt daar ook goed aan te sluiten bij de doelstellingen van de Wmo. Mensen, ook in een kwetsbare situatie, willen graag zelf de regie over hun leven kunnen voeren. Ervaringsdeskundigen hebben geleerd om zelfregie en eigen kracht te versterken. Dit geeft vertrouwen, bevordert herstel en leidt tot een verbeterde kwaliteit van leven.

Ervaringsdeskundigheid kan vanuit verschillende perspectieven een meerwaarde hebben. Voor de persoon in een kwetsbare situatie biedt de ervaringsdeskundige een laagdrempelig steun- en aanspreekpunt. Hij sluit aan bij diens leefwereld en kan meepraten over - én luisteren naar - de beleving van de persoon zelf. Voor de ervaringsdeskundige biedt het de kans op maatschappelijke participatie en werk. Het draagt zo bij aan hun eigenwaarde en empowerment. Voor de gemeente biedt de inzet van ervaringsdeskundigen de mogelijkheid om bewoners in een kwetsbare situatie te bereiken, te begeleiden en/of te ondersteunen. Voor zorg- en welzijnsorganisaties is de inzet van ervaringsdeskundigheid een aanvulling op professionals, waardoor de kwaliteit van zorg en welzijn erop vooruit gaat.

Juryleden

De jury van de Vierde Movisie Participatieprijs bestaat uit:

- Pieter Hilhorst, politicoloog en publicist – juryvoorzitter
- Prof. Dr. Tine van Regenmortel, hoofd van de onderzoeksgroep 'Armoede, maatschappelijke integratie en migratie' Koninklijke Universiteit Leuven
- Dr. Marieke Kleiboer, directeur Maatschappelijke Ondersteuning Ministerie van VWS
- Corine Dijkstra en Erik de Jong, Wmo-projectleider en beleidsmedewerker Sociaal Domein VNG
- Dr. Harrie van Haaster, directeur IGPB
- Kim van Laar, ervaringsdeskundige projectmedewerker Stichting Alexander
- Drs. Yvonne van Mierlo, voorzitter Raad van Bestuur Movisie

118 inzendingen

Dit jaar zijn er maar liefst 118 projecten ingediend voor de Movisie Participatieprijs met een grote variatie aan thema's, doelgroepen en aanpakken. Zo zagen de selectiecommissie en jury o.a. projecten rond jeugdhulp, huiselijk geweld, psychische kwetsbaarheid, LHBT, sekswerkers, culturele diversiteit en multi-problematiek. Veelal waren de projecten echt *in de wijk* georganiseerd, wat goed aansluit bij de doelstellingen van de Wmo.

De jury vindt het inspirerend en goed om te zien wat er allemaal gebeurt in het veld. Zij heeft bij het beoordelen van de projecten extra aandacht besteed aan een aantal criteria. Zo moet een project meer zijn dan lotgenotencontact of belangenbehartiging, en is het een grote pré als het eigenaarschap bij de ervaringsdeskundigen zelf ligt. Het vernieuwende aspect, zowel qua aanpak als doelgroep, is door de jury hoog gewaardeerd. Ook is goed gelet op samenwerkingspartners en duurzaamheid van de projecten.

De jury is van mening dat de impact die de projecten hebben, niet altijd duidelijk en meetbaar beschreven was. Het feit dat inzet van ervaringsdeskundigheid een relatief nieuwe manier van werken

is kan hier een rol in spelen. Het zowel kwantitatieve als kwalitatieve hoge niveau geeft echter wel aan dat de inzet van ervaringsdeskundigen steeds meer gaat leven en ook van meerwaarde kan zijn in deze tijd van veranderingen in zorg en welzijn.

Drie eervolle vermeldingen

De jury geeft een eervolle vermelding aan:

1. *Afstudeerrichting Ervaringsdeskundigheid Social Work (SPH-opleiding Hogeschool Windesheim)*

De afstudeerrichting SPH met Ervaringsdeskundigheid is bedoeld voor studenten die ervaring hebben met ontwrichting en herstel (psychiatrie, verslaving, jeugdzorg, armoede, geweld) die vergelijkbaar zijn met die waar zij cliënten straks in begeleiden. In een vierjarige traject behalen zij de competenties uit het beroepsprofiel Ervaringsdeskundigheid gecombineerd met die van Social Work (SPH en MWD). De studenten worden sociaal werkers met een 'plus': zij zijn rolmodel, een baken van hoop en zijn bij uitstek geschikt om stigma en schaamte te verzachten, de eigen kracht aan te boren en te 'empoweren' zonder onmacht en leed te ontkennen.

Ervaringsdeskundigheid is een waardevolle complementaire deskundigheid in het sociaal werk en past bij de waarden van het sociaal werk. Helaas wordt ervaringsdeskundigheid meestal afgesplitst van opleidingen voor sociaal werk: je wordt óf sociaal werker óf ervaringsdeskundige. Een vreemde boedelscheiding van kennis: veel sociaal werkers hebben dezelfde ervaringen met ontwrichting en herstel als ervaringsdeskundigen, maar zij hebben geleerd dat het onprofessioneel is om dit te professionaliseren! Dit initiatief heeft deze boedelscheiding van kennis opgeheven en ervaringsdeskundigheid een plaats gegeven binnen de opleiding SPH. Studenten kunnen hun ervaringskennis in een vierjarig traject verzilveren in een certificaat Ervaringsdeskundigheid naast een diploma SPH/Bachelor Social Work. De SPH-opleiding van Hogeschool Windesheim is de eerste opleiding in Nederland die deze mogelijkheid biedt.

De jury geeft Afstudeerrichting Ervaringsdeskundigheid Social Work een eervolle vermelding omdat de SPH-opleiding van Hogeschool Windesheim ervaringsdeskundigheid midden in de ontwikkeling van het beroepenveld van het sociaal domein plaatst. De opleiding legt het verband tussen de opleidingen en ervaringsdeskundigheid. De afstudeerrichting Ervaringsdeskundigheid Social Work is een mooi voorbeeld hoe dit samen kan gaan. Door deze afstudeerrichting te ontwikkelen gaat de Hogeschool Windesheim stigmatisering tegen en laat de kracht van ervaringsdeskundigheid voor sociale professionals zien.

2. *TED Zaanstad (RCO De Hoofdzaak)*

In het kader van de nieuwe Wmo heeft de Gemeente Zaanstad ruimte gemaakt voor een team van 20 ervaringsdeskundige vrijwilligers, aangestuurd door een betaalde ervaringsdeskundige teamleider/kwartiermaker. De ervaringsdeskundigen verlenen onafhankelijke cliëntondersteuning aan kwetsbare burgers in Zaanstad.

TED Zaanstad doet dit als een ambulante Team dat door de hele stad werkt en bekend is bij alle sociale wijk- en jeugdteams in Zaanstad. Het TED bestaat uit goed opgeleide medewerkers die hiervoor specifiek zijn geselecteerd, die een vrijwilligersvergoeding ontvangen, hun reiskosten vergoed krijgen, en gerichte coaching ontvangen door middel van deskundigheidsbevordering, teambuilding, intervisie en individuele bijscholing waar nodig en gewenst.

De jury geeft TED Zaanstad een eervolle vermelding omdat het team een voorbeeld is van goede samenwerking tussen de gemeente en ervaringsdeskundigen. Deze verbinding met de gemeente vindt de jury prijzenswaardig. TED Zaanstad en de gemeente Zaanstad zijn echt voorlopers op dit gebied. De onafhankelijke cliëntondersteuning krijgt op deze manier de vorm zoals die bedoeld is in de Wet maatschappelijke ondersteuning.

3. Beleef de Ervaring (Stichting De Bagagedrager)

Bij Beleef de Ervaring ga je in gesprek over psychische gezondheid en kwaliteit van leven. Hiervoor heeft Stichting De Bagagedrager het bordspel *Een Steekje Los?* ontwikkeld. Dit spel kun je met cliënten, ervaringsdeskundigen en hulpverleners spelen, maar ook met de omgeving: familie, wijkbewoners, studenten, docenten, collega's etc. Zo kun je taboe onderwerpen op een laagdrempelige manier bespreekbaar maken om tot meer openheid, (h)erkenning en begrip te komen.

De kracht van het spel is dat het door én met iedereen gespeeld kan worden. Hoe groter de diversiteit in de groep, des te groter het effect. Iedereen doet op een gelijkwaardige manier mee, ook de spelleider. Je praat mét mensen en niet over mensen. De ervaringsdeskundige leert om gericht te praten over een specifiek thema en niet zijn hele levensverhaal te vertellen. En de zorgverlener praat over zichzelf en niet over zijn cliënt.

De jury geeft 'Beleef de Ervaring' van Stichting De Bagagedrager een eervolle vermelding omdat het spel een zeer toegankelijke vorm is om ervaring te delen en bespreekbaar te maken. Het is een bewezen concept, en de duurzaamheid is goed geregeld. Op een vernieuwende manier maakt 'Beleef de ervaring' veel verschillende thema's bespreekbaar. Beleef de Ervaring zou volgens de jury ook uitstekend inzetbaar kunnen zijn voor andere initiatieven. Deze brede inzetbaarheid wordt door de jury gewaardeerd.

Twee aanmoedigingsprijzen

De jury spreekt extra waardering uit voor de volgende twee projecten. Het zijn goede voorbeelden die op de juiste weg bezig zijn, vernieuwend zijn en verder ontwikkeld kunnen worden:

1. Villa Pinedo (Stichting Villa Pinedo)

Villa Pinedo biedt een plek voor kinderen van gescheiden ouders. Jaarlijks horen zo'n 70.000 thuiswonende kinderen dat hun ouders gaan scheiden. In Nederland zijn er 1 miljoen kinderen van gescheiden ouders. Het doel van Villa Pinedo is om schadelijke effecten op kinderen door een scheiding te voorkomen.

Villa Pinedo ondersteunt kinderen in het omgaan met de uitdagingen rondom de scheiding van hun ouders om problemen te voorkomen. Bij Villa Pinedo zijn kinderen de adviseurs. Jongeren adviseren elkaar, jongeren adviseren ouders en jongeren geven trainingen aan professionals (rechters, advocaten, mediators). Bij alle contacten zetten jongeren hun ervaringsdeskundigheid in. Zij delen hun eigen ervaringen met de scheiding van hun ouders.

De jury geeft Villa Pinedo een aanmoedigingsprijs omdat het een vernieuwend project is qua onderwerp en de doelgroep waarmee gewerkt wordt. Het project is goed opgezet en bereikt een grote groep kinderen en jongeren, ouders en professionals. Het forum geeft de mogelijkheid zowel positieve als negatieve ervaringen te delen. Het is bijzonder hoe ze hierin manoeuvreren. De jury wil Villa Pinedo graag aanmoedigen om op deze weg door te gaan en de stichting en alle betrokken kinderen en jongeren stimuleren bij de stap van ervaringskennis naar ervaringsdeskundigheid.

2. Het Sadaqah Initiatief (Stichting Samenwonen-Samenleven)

Stichting Samenwonen-Samenleven en Stichting Amsterdam Helpt ondersteunen vrijwilligers in de wijk om een informele voorziening van empowerment en noodhulp structureel in te richten: het Sadaqah initiatief. Zij combineren de noodhulp – in de vorm van onder andere voedselpakketten - met ondersteuning door daartoe opgeleide vrijwillige ervaringsdeskundigen.

Doel van de ondersteuning is het bevorderen van de zelfredzaamheid, de eigen kracht en de weerbaarheid van de hulp vragende bewoners. Wekelijks bieden de ervaringsdeskundigen een programma aan voor gezinnen. De gezinnen beginnen met een wekelijks ontbijt en praten samen. Sommigen maken al snel contact met elkaar. De gezinnen in nood nemen maximaal zes maanden deel aan het programma.

De inzet van het eigen verhaal door ervaringsdeskundigen zorgt ervoor dat mensen meer durven te delen. Deelnemers die niet zoveel praten, zoeken na het collectieve onderdeel een-op-een contact met de ervaringsdeskundigen. Gaandeweg stellen steeds meer participanten zich open. Ervaringsdeskundigen zijn eigenaar van het Sadaqah initiatief als het gaat om de organisatie, de inhoud van het programma en de uitvoering ervan.

De jury geeft het Sadaqah Initiatief een aanmoedigingsprijs omdat het een uniek, divers project is dat past bij de nieuwe manier van inrichten van de samenleving. Veel bewoners uit de buurt doen mee door iets te halen én te brengen (wederkerigheid), en het project bevordert de emancipatie van buurtbewoners enorm. Sadaqah bereikt veel mensen, op de plekken waar ze in de buurt te vinden zijn. Het eigenaarschap ligt bij de betrokkenen zelf; zij nemen het heft in eigen hand. Het initiatief leidt al

langere tijd ervaringscoaches op. De jury ziet dat Sadaqah de ervaringskennis die er is, omzet in ervaringsdeskundigheid en hoopt dit met deze prijs verder te stimuleren.

De drie genomineerde projecten zijn:

1. ExpEx (ZOG MH, JIT Den Haag e.a.)

ExpEx is een project in Den Haag, Dordrecht, Gorinchem, Gouda en Arnhem waarin jongeren met ervaring in de jeugdhulp getraind worden tot ervaringsdeskundige. Ze kunnen dan een maatje of luisterend oor zijn voor jongeren uit de jeugdhulp of adviseren medewerkers en gemeenten of geven voorlichting.

Het project is ontstaan op verzoek van jongeren uit de jeugdhulp. Zij geven al jaren aan dat zij graag meer ervaringsdeskundigen tegen willen komen in de jeugdhulp. Zij zoeken mensen die hen het gevoel kunnen geven dat zij niet de enige zijn, die een goed voorbeeld of een bron van hoop kunnen zijn. In de GGZ en MO wordt al jaren gebruik gemaakt van ervaringsdeskundigen, maar in de jeugdhulp durfde men dat lang niet. In opleidingen wordt geleerd dat het goed is om een zekere afstand te bewaren en jongeren niet te vertellen dat je zelf ook ervaringen hebt met jeugdhulp. Terwijl jongeren dat juist wel graag willen, mits dit op een goede manier gedaan wordt.

Bureau Jeugdzorg Haaglanden/Zuid Holland, JSO, en jongeren hebben het project ontwikkeld vanaf 2013. ZOG MH heeft hun basistraining voor volwassenen samen met Maurits Boote (voormalig jeugdhulp jongere en nu trainer ExpEx) omgevormd naar een training voor jongeren uit de jeugdhulp. Het project wordt nu met andere organisaties doorontwikkeld en uitgebreid.

De jury nomineert ExpEx omdat het een vernieuwend en veelbelovend project is. ExpEx maakt een koppeling mogelijk voor jongeren die dat willen. Belangrijk daarbij is dat het verzoek hiervoor bij de jongeren zelf ligt. Het verdient extra waardering om jongeren als ervaringsdeskundige in te zetten, iets waar de Jeugdzorg nog vaak huiverig voor is. De ervaringsdeskundigen van ExpEx claimen hun kans en plek om zelf de regie te nemen. Doordat de ervaringsdeskundige jongeren echt naast de jongeren gaan staan is het contact zeer laagdrempelig en snel vertrouwd. Bovendien levert het werk de ervaringsdeskundigen zélf ook veel op.

2. TEAM ED (TEAM ED Sociaal uitzendbureau voor ervaringsdeskundigen)

TEAM ED verbetert zorg- en dienstverlening door de inzet van ervaringsdeskundigen. Een ervaringsdeskundige van TEAM ED adviseert en traint (medewerkers van) organisaties en/of ondersteunt cliënten. De ervaringsdeskundigen van TEAM ED zetten het hebben van ervaring in het leven met kwetsbaarheden zoals psychiatrische klachten, verslaving, dakloosheid of armoede functioneel in.

TEAM ED speelt met haar expertise in op de verschillende transitie in de zorg waardoor mensen met beperkingen in toenemende mate aangewezen zijn op de diensten en voorzieningen van gemeenten en welzijnsinstellingen. De organisaties zijn hier niet voldoende voor toegerust; het cliëntenperspectief van een ervaringsdeskundige van TEAM ED helpt de toegankelijkheid te vergroten, de bejegening te verbeteren en kwetsbare burgers te bereiken. TEAM ED maakt zorgvuldige selecties van ervaringsdeskundigen voor de diverse opdrachten. De ervaringsdeskundige ontvangt scholing, begeleiding en intervisie. Organisaties krijgen advies over de inzet en kunnen terugvallen op de expertise van TEAM ED.

De jury nomineert TEAM ED omdat ze midden in het sociaal domein acteren. Het verdient respect dat het team zo'n grote groep ervaringsdeskundigen bij elkaar heeft gebracht en behouden. TEAM ED laat

zien wat er mogelijk is, is bezig op veel verschillende thema's en heeft duurzaamheid voor elkaar gekregen. Niet alleen weten de teamleden mensen in een kwetsbare situatie te bereiken, maar ook delen ze hun kennis met gemeenten, onderwijs, onderzoek en professionals. Het valt te prijzen dat ze geen last lijken te hebben van protocollen maar hun eigen koers varen. Daarin zijn ze een voorbeeld voor velen.

3. Markieza (Coöperatie Markieza)

Markieza is een leeromgeving voor mensen met een psychiatrische kwetsbaarheid en verslavingsproblematiek en voor organisaties binnen zorg, welzijn, re-integratie en onderwijs.

Markieza biedt op verschillende niveaus trainingen, cursussen en onderwijstrajecten op het gebied van herstel, stigma, empowerment en ervaringsdeskundigheid – om mensen hun eigen kracht en regie te laten ontdekken, of anderen in hun herstelproces te ondersteunen. Bij Markieza wordt gewerkt voor en door ervaringsdeskundigen.

Markieza wil een kanteling in denken ten aanzien van het hebben van een psychiatrische kwetsbaarheid of verslavingsprobleem. Ervaringsdeskundigen van Markieza geven naast scholing en training ook voorlichting op scholen, in buurthuizen en binnen het bedrijfsleven om stigma's en vooroordelen te verminderen. Markieza wil dat ervaringskennis een gelijkwaardige positie krijgt aan professionele kennis en wetenschappelijke kennis binnen de maatschappij. Ervaringsdeskundigen leveren een bijdrage aan de ontwikkeling van herstel van kwetsbare burgers. Ze bouwen bruggen tussen de hulpvrager (de kwetsbare burgers) en de professionele instanties.

De jury nomineert Markieza omdat het een voorbeeld is van de ontwikkeling, positionering en kracht van ervaringsdeskundigheid. Door hun voorbeeldfunctie, maar ook door activiteiten gericht op scholing en voorlichting gaat Markieza stigma's tegen. De coöperatie richt zich daarbij op mensen, organisaties én gemeenten. Markieza werkt in de breedte, is een verbinder, heeft een sterk netwerk en duurzame financiering. Het feit dat ze ervaringsdeskundigheid als betaalde functie mogelijk maken vindt de jury een groot pluspunt.

En de winnaar van de vierde Movisie Participatieprijs is:

Markieza

De jury erkent Markieza als voorbeeld van de vele mogelijkheden van ervaringsdeskundigheid. Zij waardeert de creativiteit en het doorzettingsvermogen dat tot een sterk fundament heeft geleid. Markieza speelt een belangrijke rol in het op de kaart zetten van ervaringsdeskundigheid in Nederland; de vele activiteiten en betrokken partijen zorgen voor een omslag in denken. De ervaringsdeskundigen die bij Markieza werken, worden opgeleid en ondersteunen mensen, niet alleen bij hun psychiatrisch herstel, maar ook bij hun sociaal en maatschappelijk herstel. Zij ondersteunen maatschappelijke organisaties om de ervaringsdeskundigen daarin een goede rol te geven en hun organisatie daarop aan te passen. Zij betrekken deze organisaties actief in de coöperatie. Het is moedig van Markieza dat zij het veilige terrein van het ziekenhuis verlaten hebben en midden in de maatschappij hun stek hebben gevonden. Zij richten zich op het Wmo-beleid om participatie voor kansarme groepen mogelijk te maken. Zij zijn daarbij een voorbeeld voor andere organisaties van ervaringsdeskundigen: hoe je dat goed kan organiseren en hoe je je nek kan uitsteken.

De jury feliciteert alle prijswinnaars!